

EEN WEEK IN ISRAËL EN DE WESTELIJKE JORDAANOEVER

VERSLAG VAN HET WERKBEZOEK
VAN EEN SP-DELEGATIE AAN ISRAËL
EN DE WESTELIJKE JORDAANOEVER
12 T/M 19 JULI 2011

SP

EEN WEEK IN ISRAËL

**VERSLAG VAN HET WERKBEZOEK
VAN EEN SP-DELEGATIE AAN ISRAËL
EN DE WESTELIJKE JORDAANOEVER
12 T/M 19 JULI 2011**

februari 2012

INHOUD

Voorwoord	7
Diplomaten over Israël en de tweestatenoplossing	9
Ontwikkelingen in de Israëlische samenleving	13
Het leven in Sderot en omgeving	17
De mensenrechten onder de bezetting	21
Palestijnse politici in Ramallah en Jeruzalem	23
Nabi Saleh, gesloten militair terrein	27
Linkse politiek in Israël	29
De snelkookpan van Ofer	33
De heuvels van Ma'ale Adumim	35
Conclusie	37
Bijlage	39

VOORWOORD

Een SP-delegatie bestaande uit fractievoorzitter Emile Roemer, Kamerlid Harry van Bommel en medewerker Guido van Leemput bezocht in de week van 12 tot en met 19 juli Israël en de Westelijke Jordaanoever. Het bezoek was bedoeld als een directe, hernieuwde, kennismaking met een belangrijk land. De ontwikkelingen in Israël spelen een belangrijke rol in de Nederlandse politiek. De ontwikkelingen in de Arabische wereld alsook de binnenlandse ontwikkelingen in Israël gaven alle aanleiding om direct te horen hoe sleutelpersonen in de Israëlische en Palestijnse samenleving de ontwikkelingen beoordelen. De delegatie sprak met Nederlandse, Europese en Israëlische diplomaten, Israëlische parlementsleden en een ex-parlementslid, maatschappelijk actieve Israëliërs, Palestijnse leiders en andere burgers. Een lijst van personen die we gesproken hebben vindt u achter in dit verslag.

Daarnaast werden ook bezoeken gebracht aan het Holocaust museum Yad Vashem, de kibboets Ein Hashlosha aan de oostelijke grens van de Gazastrook, het Palestijnse dorp Nabi Saleh op de Westelijke Jordaanoever, de militaire jeugdrechtsbank in het bij Jeruzalem gelegen Ofer, de nederzetting Ma'ale Adumim ten oosten van Jeruzalem en de stad Sderot, bij de grens met Gaza. Tussendoor bezochten we de graven van Arafat in Ramallah en van Israëlische leiders op de Herzlberg in Jeruzalem en kregen we uitleg van officieren van de Israëlische krijgsmacht over de veiligheidssituatie bij Gaza. Zeven volle werkdagen gaven een indringend beeld van de situatie in Israël en de Westelijke Jordaanoever en van de opvattingen van onze gesprekspartners.

De delegatie bracht elke dag een kort verslag uit op de SP-website. Dat verslag is in zijn geheel terug te vinden op de SP-website en is voor een deel letterlijk benut voor dit verslag. Het verslag is onderverdeeld in thema's en bezoeken. De thema's die aan bod komen zijn: de situatie in Israël twee jaar na de oorlog in Gaza; de kansen op een tweestatenoplossing van het Israëlisch-Palestijnse conflict; de ondemocratische ontwikkelingen in de Israëlische politiek; de gevolgen van de Arabische Lente; de positie van links in Israël; de relatie tussen Nederland en Israël en tussen Nederland en de Palestijnse Gebieden. Aan het eind van dit verslag volgt een aantal conclusies. Een en ander zal leidraad zijn voor de politieke activiteiten van de SP in de komende tijd.

We hebben door ons bezoek aan Israël en de Westelijke Jordaanoever een volgens ons reëel en scherp beeld gekregen van de maatschappelijke en politieke situatie daar. Dat is van groot belang voor het werk van de SP-fractie en de partij in de komende tijd. We nodigen geïnteresseerden en betrokkenen uit om met ons mee te werken aan het dichterbij brengen van een tweestatenoplossing.

We danken onze gesprekspartners voor hun tijd en vertrouwen. Alles wat in dit verslag is opgenomen is voor onze verantwoordelijkheid en kan niet op naam van onze gesprekspartners worden geciteerd.

Harry van Bommel
Guido van Leemput
Emile Roemer

DIPLOMATEN OVER ISRAËL EN DE TWEESTATENOPLOSSING

We spraken tijdens ons bezoek vier diplomaten. Dit hoofdstuk biedt een beknopt overzicht van de thema's die zij behandelden en sluit af met de opvattingen van Knessetlid Wilf die bondig samenvatte hoe de regering van Netanjahoe denkt over de huidige politieke situatie.

AMBASSADEUR MICHIEL DEN HOND

De Nederlandse ambassadeur Den Hond neemt binnenkort afscheid van zijn post. Hij gaat terug naar het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag. De ambassadeur benadrukt dat de Israëlische politiek in de loop van de afgelopen twintig jaar heeft geleerd dat een tweestatenoplossing nodig is. Maar met de ontwikkeling 'op de grond' gaat het juist de andere kant op: de toename van nederzettingen en kolonisten maakt de kans op een tweestatenoplossing kleiner.

Den Hond legt uit dat Israël zenuwachtig is geworden door de val van Moebarak. Er is veel onzekerheid over de opstelling van het Egyptische leger. Het zou te veel luisteren naar de bevolking, zo vreest de Israëlische politieke leiding. De ambassadeur verwacht dat de vrede tussen Egypte en Israël nog kouder wordt, maar hij voorziet geen opzegging van het vredesverdrag met Israël. Naar het oordeel van de ambassadeur legt een koudere vrede druk op Israël om een akkoord met Palestijnen te accepteren.

De komende maanden worden weer spannend. Het zogeheten Kwartet, bestaande uit de VS, Rusland, de EU en de VN, is de dag voor ons gesprek nieuwe besprekingen begonnen, maar ambassadeur Den Hond kent de details daarvan nog niet. Duidelijk is wel dat er niet veel vooruitgang is geboekt. De VS sluiten zich volgens de ambassadeur aan bij de Europese standpunten over een tweestatenoplossing op basis van de grenzen van 1967 met grenscorrecties. Nodig is nu alleen nog erkenning van Jeruzalem als hoofdstad van twee staten. Israël eist in het Kwartet dat de Palestijnen het Joodse karakter van de staat Israël erkennen en dat hardop uitspreken. Maar die erkenning hangt mede af van de kwestie van de Palestijnse vluchtelingen uit 1948. De vraag is of hun recht op terugkeer vervalt als het Joodse karakter van de staat Israël erkend wordt.

De Palestijnse Autoriteit wil erkenning van Palestina als lidstaat van de VN en is van plan die erkenning in september aan te vragen. Er is dan ook druk om de onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnen te herstarten vóór september. Den Hond geeft aan tegenstander te zijn van het unilateraal uitroepen van de Palestijnse staat. Dat standpunt is in overeenstemming met de opvattingen van de Nederlandse regering. Nederland zorgt voor bilaterale druk achter de schermen, zegt Den Hond. Wat er achter de schermen aan drukmiddelen wordt gebruikt, wordt ons echter niet duidelijk. Deze druk heeft de afgelopen jaren slechts

een bouwstop in de bezette gebieden van tien maanden opgeleverd. Bij onderzoek naar bouwactiviteiten in Oost-Jeruzalem blijkt dat er inderdaad geen bouw in dat stadsdeel is geweest, zo benadrukt Den Hond. Den Hond stelt verder dat de meeste Israëliërs geen belangstelling hebben voor de Palestijnen op de Westoever noch voor de activistische kolonisten daar. Het Palestijnse geweld in Israël is de laatste jaren immers sterk afgenomen. Onder analisten wordt gediscussieerd over de vraag of dat het gevolg is van 'de Muur' (de Israëlische Westoeverbarrière) of van de verbeterde samenwerking tussen Israëlische en Palestijnse veiligheidsdiensten, een samenwerking die de laatste jaren sterk op gang is gekomen.

EU-VERTEGENWOORDIGER STANDLEY

Andrey Standley, de vertegenwoordiger van de EU in Israël, vertelt over de moeilijke situatie van het vredesproces. Hij gaat in op de plannen van de Palestijnen om op 15 juli te beginnen met een procedure om lid te worden van de VN. Zeker 128 leden van de Algemene Vergadering moeten dat goedkeuren in september, maar ook de Veiligheidsraad. In die raad maken de Palestijnen weinig kans, de VS zal het voorstel zeker vetoën. Maar in de Algemene Vergadering is het mogelijk dat 128 van de 193 lidstaten Palestina als lid van de VN zullen erkennen. Wat daarvan de politieke gevolgen zullen zijn, is moeilijk te voorzien. Het scheidt in ieder geval duidelijke politieke feiten die bevorderlijk kunnen zijn voor onderhandelingen over een tweestatenoplossing.

De ontwikkelingen in Israël zijn positief, er is veel veranderd in tien jaar, aldus Standley. Maar in die jaren is het aantal kolonisten op de Westelijke Jordanoever toegenomen van 150.000 naar 500.000 personen. Rechts Israël zegt concessies te hebben gedaan. Standley is evenals ambassadeur Den Hond van mening dat een zeer groot deel van het Israëlische publiek onverschillig is over deze zaak. Er is nu veiligheid. De veiligheidsmaatregelen, de Muur en/of de veiligheidssamenwerking tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit zijn effectief gebleken bij het scheiden van de bevolkingsgroepen. Het niveau van het wantrouwen neemt toe, aldus Standley. Er is geen vertrouwen over en weer. Ook is allerminst duidelijk wat Netanjahoe wil.

De EU heeft al vele jaren een Associatieverdrag met Israël. Dat verdrag geeft Israël handelsvoordeel bij export naar de Europese Unie. In het verdrag staat ook een paragraaf over de mensenrechten: worden die geschonden, dan kan het verdrag opgeschort worden. In dat verdrag is tevens geregeld dat de EU geen tariefvoordelen mag geven aan producten uit Joodse nederzettingen in de bezette gebieden. Volgens Standley is effectief toezicht op producten uit de nederzettingen technisch mogelijk. Hierover is nu internationaal discussie ontstaan: de vraag is of producten uit de bezette gebieden volgens de Conventie van Genève door de bezetter wel mogen worden toegeëigend. Er wordt nu internationaal opgeroepen tot een boycot van deze producten.

Standley wijst erop dat de EU een vrijwillig etiketteringsstelsel kent over de herkomst van producten, waarbij landen zelf de verantwoordelijkheid hebben om dit stelsel in te voeren. Groot-Brittannië heeft dat al gedaan. Nederland nog niet, hoewel er door de SP en anderen op is aangedrongen. In 2008 werd een nieuw Associatieverdrag besproken tussen de EU en Israël. Maar door de oorlog in Gaza ligt de discussie over dat nieuwe Associatieverdrag nu stil. Duidelijk is dat een vergaand voordeel ontstaat voor Israël als dit verbeterde Associatieverdrag doorgang vindt. Nederland is een van de sterkste steunpilaren voor Israël in de EU en dringt er op aan dit verdrag snel van kracht te laten worden. Het blijkt dat het vooral een Israëlische farmaceutische onderneming is, Teva, die er van zal profiteren. Echter, het Europese Parlement wil het nieuwe Associatieverdrag niet en er is geen politieke overeenstemming onder de 27 EU-leden over de vraag of het nieuwe verdrag van kracht moet worden. Nederland wijkt van de meerderheid in de EU af door in bilateraal verband een verdrag met Israël te sluiten voor een intensievere samenwerking.

Na de oorlog van januari 2009 in Gaza heeft de EU heel veel van de kosten van het herstel op zich genomen. Israël vindt dat natuurlijk geen probleem. Vooral rechts Israël vindt het prachtig dat de EU betaalt. Er is een groot programma door de EU opgezet in Gaza, dat bestaat uit het opzetten van scholen en het stimuleren van de economie in het algemeen. Maar door de economische blokkade van Gaza door Israël komt er niet veel van wederopbouw terecht. Er is een groot gebrek aan perspectief, de werkloosheid ligt op grofweg de helft van de beroepsbevolking.

Birgitta Tazelaar voor haar ambtswoning in Oost-Jeruzalem

Standley vertelt dat, als gevolg van de boycotmaatregelen en de discussie in het Israëlijs parlement over mensenrechtenorganisaties, de EU ervoor gekozen heeft om Israëlijsche NGO's te financieren voor een totaalbedrag van 1,5 miljoen euro per jaar. Daarnaast zijn er in de EU ook nog initiatieven voor mensenrechtenclubs: het gaat om kleine programma's in het kader van het EU Partnership for Peace en het Europese nabuurschapsbeleid. Het doel van die programma's is het bevorderen van burgerorganisaties. Alles bij elkaar betaalt de EU een bedrag van 4 à 5 miljoen euro per jaar voor deze programma's. Dat alles staat nu onder verscherpt toezicht van rechts in Israël. Israël wil namelijk voorkomen dat buitenlandse overheden subsidie geven aan organisaties die activiteiten ontplooiën die naar haar opvatting haaks staan op de Israëlijsche belangen. Verder wijst Standley er op dat er ook militaire samenwerking bestaat tussen EU-landen en Israël. Zo levert Duitsland onderzeeërs aan Israël.

BIRGITTA TAZELAAR, DE NEDERLANDSE VERTEGENWOORDIGER IN DE PALESTIJNSE GEBIEDEN

Birgitta Tazelaar is een week voor ons gesprek begonnen in haar functie als de vertegenwoordiger van Nederland voor de Palestijnse Autoriteit. Samen met adviseur Ard van der Vorst legt ze ons enkele achtergronden uit over de aanvraag van het Palestijnse lidmaatschap bij de VN. De Palestijnse leiders zijn onderling verdeeld over de kansen en de waarde van deze aanvraag. De procedure van het lidmaatschap van de VN is dan ook voor de Palestijnen met risico's omgeven. Wordt er niets binnengehaald, dan zal dat de verdeeldheid onder de Palestijnse leiders vergroten. Tazelaar onderscheidt daarbij drie meningen in de Palestijnse Autoriteit. De opvatting van Saeb Erekat, die op dit moment de belangrijkste Palestijnse onderhandelaar met Israël is, wil een resolutie in de VN indienen met als doel erkenning van de Palestijnse staat of tenminste het verkrijgen van de waarnemersstatus bij de VN. Daartegenover staat premier Fayyad die hier – samen met de veiligheidsdiensten – tegen is, omdat het in politieke zin niets zou opleveren. President Abbas zit tussen deze twee posities in. Tot nu toe speelt de Palestijnse Autoriteit de kwestie van erkenning hard. Volgens een enquête vindt de Palestijnse bevolking lidmaatschap van de VN niet belangrijk. Ze geeft de voorkeur aan werk en economische voorspoed.

Tazelaar stelt dat het twijfelachtig is of de Palestijnen überhaupt iets met de Tweede Intifada gewonnen hebben. Het leverde alleen een sterk Hamas op alsook de bouw van de Muur door Israël en een zwakkere positie voor de vredesbeweging in Israël. Na de door Hamas gewonnen verkiezingen van 2006 en de breuk tussen Hamas en Fatah is begin dit jaar alsnog een formele samenwerking tussen Hamas en Fatah overeengekomen. Maar tot nu toe komt deze niet van de grond. Hamas wil premier Fayyad niet, omdat hij op de West-Bank drastisch orde op zaken heeft gesteld en de corruptie flink heeft aangepakt en Hamas hem die ruimte in de Gazastrook niet wil geven.

Tazelaar wijst op een verandering in de Palestijnse benadering van Israël: de Palestijnen kiezen nu meer voor geweldloze vredesdemonstraties en internationale diplomatie om hun doelen te bereiken. De olijfoogst in het najaar kan een belangrijke test worden van deze aanpak. De kolonisten hebben het namelijk op de olijfoogst voorzien als centrale grondstof van de Palestijnse economie en als symbool van de Palestijnse cultuur. De vraag is of de Palestijnen hun nieuwe aanpak volhouden als het geweld van de kolonisten tijdens de olijfoogst zal toenemen. De bouwstop in de bezette gebieden is inmiddels beëindigd en sindsdien is het geweld van de kolonisten tegen de Palestijnen al flink toegenomen. Er is veel frustratie onder de Palestijnen over de haperende economie, het uitblijven van vooruitgang in het vredesproces en de reisbeperkingen voor de bevolking. Kenmerkend voor de economische malaise in de Palestijnse Gebieden is het feit dat de Palestijnen bijna volledig afhankelijk zijn van donorgeld.

Verder wijzen Tazelaar en Van der Vorst op de Nederlandse pogingen om de Palestijnse export te ondersteunen. Nederland steunt de Palestijnse boeren in het telen van bloemen en groenten: de Palestijnse anjer is een bekend voorbeeld van die samenwerking. Aan nieuwe plannen wordt gewerkt. Tazelaar en Van der Vorst suggereren dat Nederland meer zou kunnen doen voor de zogenaamde C-gebieden op de Westelijke Jordaanoever: de gebieden met civiel en militair bestuur door Israël, met name rond de Muur.

KNESSETLID ENAT WILF

Aan het eind van ons bezoek, op de laatste avond, spreken we Enat Wilf. Zij is lid van de Knesset namens de groep van Ehud Barak, Haatzma'ut, die zich van de Israëliische Arbeiderspartij heeft afgescheiden. Haatzma'ut zit momenteel in de regering van Netanjahoe. Wilf geeft een bondige en instemmende samenvatting van de heersende mening in de regering van Netanjahoe. Die mening is dat het goed gaat met Israël. Er is economische groei, er is bijna geen politiek geweld meer in Israël. Volgens Wilf hebben de Palestijnen zelf alle kansen verspeeld. Ze krijgen geen nieuwe aanbiedingen meer. Wat betreft de gevolgen van de Arabische Lente blijft de regering van Netanjahoe de kat uit de boom kijken. Wilf zegt het niet hardop, maar het is duidelijk dat Israël geen boodschap heeft aan de georganiseerde nationalistische beweging van de Palestijnen. Geen eigen staat voor de Palestijnen – dat is haar boodschap.

ONTWIKKELINGEN IN DE ISRAËLISCHE SAMENLEVING

Tijdens ons bezoek spraken we verschillende vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties in Israël. In dit hoofdstuk komen enkelen van hen aan het woord over de politiek-maatschappelijke verhoudingen in Israël. Onze gesprekken draaien vooral om de Israëlische antiboycotwet, die stelt dat wie een boycot van Israëlische producten of bedrijven promoot, kan worden aangeklaagd en beboet. Inmiddels zijn ook tal van andere ondemocratische wetsvoorstellen in de Knesset ingediend.

VREDESORGANISATIE GUSH SHALOM

We spreken de activisten Beate Zilversmidt en Adam Keller van de radicale vredesorganisatie Gush Shalom, die een voorstander is van de tweestatenoplossing. Zij vertellen dat de kansen voor een dergelijke oplossing flink zijn afgenomen. Na het verdrag van Oslo in 1993, toen Rabin en Arafat elkaar de hand schudde, waren de kansen nog goed: volgens het verdrag zouden de Palestijnen in mei 1999 een eigen staat oprichten. De tegenstanders van de tweestatenoplossing werden in de verdediging gedrongen. Echter, die Palestijnse staat is er niet gekomen. Er leeft nu een sterk gevoel van teleurstelling. Toen bestond er een sterke vredesbeweging in Israël, sterk en strijdbaar, maar die is nu flink verzwakt.

In Israël is rechts weer in de aanval tegen links. De recent in de Knesset aangenomen antiboycotwet is daar een voorbeeld van. Volgens Keller en Zilversmidt is deze wet expliciet bedoeld als actie tegen Gush Shalom. Deze vredesorganisatie begon immers met het oproepen tot een boycot van Israëlische producten van de Westelijke Jordaanoever, omdat de Israëlische nederzettingen daar tegen de Conventie van Genève zijn. De antiboycotwet houdt in dat iedere firma die op de Westelijke Jordaanoever zaken doet, een klacht kan indienen tegen mensen en organisaties die oproepen tot het boycotten van producten uit de bezette gebieden. De activisten van Gush Shalom lopen zodoende grote risico's om aangeklaagd te worden. De wet is in mei 2011 in de Knesset aangenomen, maar nog niet getekend door president Peres. Gush Shalom heeft samen met andere organisaties aan Peres een oproep gedaan om de wet niet te ondertekenen. Gush Shalom onderneemt bovendien juridische stappen tegen de antiboycotwet. Volgens hen is de wet een inbreuk op de vrijheid van meningsuiting en zij vragen de hoogste rechter daarover een uitspraak te doen. Gush Shalom vermoedt juridisch sterk te staan vanwege het discriminerende karakter van de antiboycotwet. Boycot is bovendien van oudsher geen ongewoon middel in de Israëlische politiek. Er was een religieuze boycot tegen koosjere eethuizen en een vakbondsboycot tegen Turkije, vanwege de Turkse hulpvloot voor de Gazastrook in 2010. Inmiddels heeft Gush Shalom een stille overeenkomst met Peace Now dat nu als gevolg van de druk van rechts in de Knesset reclame maakt voor het boycotidee.

Adam Keller vertelt

Volgens Keller en Zilversmidt is de Israëlische samenleving verdeeld als het om vrede met de Palestijnen gaat. Een minderheid van 10 procent gelooft in de mogelijkheid van vrede op de een of andere manier. Aan de andere kant zijn er religieuze groeperingen die stellen dat de Palestijnse Gebieden 'van ons' zijn. Zij staan voor 10 à 20 procent van de Israëlische bevolking. De rest zit er tussenin. Duidelijk is in ieder geval dat deze middenmoot niet van de Palestijnen houdt. Vrede lijkt dan ook onwaarschijnlijk. Maar onder leiding van een goede regering is deze meerderheid wel degelijk achter een vredesvoorstel te krijgen. Dat blijkt uit de Israëlische terugtrekking uit Gaza in 2005, die op dat moment brede steun genoot.

Keller en Zilversmidt delen de opvatting dat de hele discussie gaat over het karakter van de staat Israël. Gaat het om een Joodse staat? Wat is Joods? Wat is het democratische karakter van een staat met een expliciet religieuze basis? En wat is de status van de Palestijnen in een Joodse staat?

COALITION OF WOMEN FOR PEACE

Tijdens ons bezoek spreken we ook met Eilat Maoz en Merav Amir. Ze zitten in hetzelfde lastige parket als Gush Shalom. Maoz en Amir zijn actief voor de Israëlische organisatie Coalition of Women for Peace en hebben studie gemaakt van de bedrijven en personen die profiteren van de Israëlische bezetting van Palestijnse Gebieden. Hun rapporten worden in binnen- en buitenland gebruikt om druk uit te oefenen op bedrijven om niet langer aan de bezetting te verdienen. Ook zij verzetten zich bij de rechtbank tegen de antiboycotwet.

De Coalition of Women for Peace is opgericht tijdens een beroerd moment in het vredesproces, namelijk in 2000 toen de vredesbeweging sterk verzwakte na de mislukte akkoorden van Camp David en de Tweede Intifada begon. De vrouwen wilden het militaristische karakter van de Israëlische maatschappij aanpakken. Daarnaast hebben ze veel onderzoek gedaan naar de economische verhoudingen in de Israëlische maatschappij. Ze stellen dat slechts een tiental families de gehele economie beheerst, zodat er feitelijk sprake is van een oligopolie in Israël.

NEW ISRAEL FUND

Op het terras van ons hotel in Jeruzalem spreken we Naomi Chazan. Ze is niet alleen professor in de politicologie, maar van 1992 tot 2006 was ze ook lid van de Knesset voor de links-zionistische Meretz partij. Nu is ze voorzitter van het New Israel Fund, dat zich inzet voor religieus pluralisme en burgerrechten in Israël. Ze kan uit eerste hand getuigen wat rechtse lastercampagnes betekenen voor mensenrechtenorganisaties: in een rechtse campagne is zij op grote aanplakborden als een duivel afgebeeld.

*Oud-Knessetlid
Naomi Chazan*

We spreken Chazan twee dagen voor een stemming in de Knesset over de instelling van een parlementair onderzoek naar de financiering van mensenrechtenorganisaties in Israël. Rechtse partijen willen dat onderzoek omdat mensenrechtenorganisaties het handelen van de staat Israël teveel bekritisieren. Als het onderzoek doorgaat, dan verwacht Chazan een van de eersten te zijn die verhoord zal worden. Haar fonds betaalt namelijk de mensenrechtenacties van verschillende stichtingen, onderzoeksgroepen en actieclubs. Chazan beschouwt het parlementaire onderzoek als een waterscheiding in de geschiedenis van Israël. Ze vreest dat het onderzoek zal leiden tot een heksenjacht tegen mensenrechtenorganisaties, zodat de vredesbeweging nog verder in het defensief gedrongen zal worden. Chazan voert dan ook campagne om Knessetleden over te halen om niet akkoord te gaan met de instelling van het onderzoek.

Het plan voor een onderzoek naar de financiering van mensenrechtenorganisaties is een volgende stap in een van een reeks van wetten en voorstellen die in de Knesset zijn ingediend. Vier van de vijf ingediende wetten zijn inmiddels aangenomen, waaronder de antiboycotwet. Er staat nog een twintigtal vergelijkbare wetten op stapel. Doel van deze wetten is het vermijden van een maatschappelijke discussie over het belang van mensenrechten in Israël.

Maar, zo benadrukt Chazan, juist nu is deze discussie zo belangrijk. Na de oorlog in Gaza in januari 2009 is uiterst rechts een campagne gestart tegen alles wat links is of links lijkt. De ook in Nederland bekende organisatie NGO Monitor speelt daarbij een dubieuze rol. Het doel van deze organisatie is om NGO's met een "anti-Israël agenda" een halt toe te roepen. De organisatie wordt geleid door Gerald Steinberg, die tevens adviseur is van Ze'ev Elkin, een parlamentslid van Likoeid. Elkin is degene geweest die de eerder genoemde voorstellen voor het aanpakken van de mensenrechtenorganisaties heeft ingediend in de Knesset. Chazan benadrukt dat de huidige lastercampagne tegen de mensenrechtenorganisaties eigenlijk afkomstig is van de nationalistische partij Ysrael Beitunu van Lieberman. Maar Likoeid gaat er in mee. Er is onder rechtse politici een competitie gaande over wie in de media overkomt als het meest rechts. Zo ontstaat er een neerwaartse spiraal van angst, paranoia en xenofobie, waar de mensenrechten de dupe van zijn.

Volgens Chazan worden er in de rechtse lastercampagne tegen de mensenrechtenorganisaties regelmatig valse beschuldigingen geuit en feiten verdraaid. Ze hekelt de benoeming van rechtse rechters van het Hooggerechtshof. De lastercampagne is ingezet met een aanval op het New Israel Fund van Chazan. Dat werft miljoenen per jaar. 90 procent ervan komt van liberale Amerikaanse Joden. Als gevolg van de campagne is er de laatste jaren meer opgehaald dan daarvoor. Onbedoeld heeft de lastercampagne het New Israel Fund dus ook sympathie opgeleverd.

HET LEVEN IN SDEROT EN OMGEVING

Protesten in Nederland tegen de oorlog in Gaza in 2009 werden vaak afgewimpeld door te wijzen op het lot van Israëlische burgers bij de grens van Gaza. Zij hadden de afgelopen jaren te lijden onder beschietingen uit Gaza met zelfgebouwde Kassam-raketten en de technologisch verder ontwikkelde Grad-raketten. Hoog tijd om de ervaringen, meningen en opvattingen van de mensen ter plekke te vragen. We reisden daarom af naar het stadje Sderot, dat op een paar kilometers van de grens tussen Israël en Gaza ligt, waar we spraken met gemeentesecretaris Shalom Halevi en met Roni Keital van de verzoeningsorganisatie The Other Voice. Ook bezochten we de kibboets Ein Hashlosha.

GEMEENTESECRETARIS SHALOM HALEVI

De afgelopen tien jaar werd Sderot vanuit Gaza regelmatig beschoten met Kassam-raketten. Na de Gaza-oorlog werd het er 'rustig'. Dat vertelt Shalom Halevi, de gemeentesecretaris die de plotseling naar Tel Aviv weggeroepen burgemeester Bouskila vervangt. Halevi is cynisch en spreekt met nauwelijks ingehouden woede over de blijvende ellende. "Vannacht heeft Hamas of een van de andere terreurorganisaties weer een raket afgeschoten", vertelt hij. Het Israëlische leger is met helikopters het luchtruim van Gaza ingegaan en heeft een vergeldingsactie uitgevoerd. Halevi woont al sinds 1970 in Sderot en vertelt over de stichting van de stad in de toen nog kale woestijn. Na de barre eerste jaren van armoede en gebrek ontstond een beetje comfort en welvaart. Dat werd ook mogelijk gemaakt door de handel met Gazastad, waar Halevi zelf vaak voor zaken kwam. Het mislukken van het akkoord van Oslo in 1999 was de oorzaak van veel geweld. Shalom Halevi houdt daar Arafat, de PLO en andere 'terreurorganisaties' verantwoordelijk voor. Hij vertelt over de vijftien doden die in de loop van de afgelopen jaren zijn gevallen als gevolg van de raketten.

"Als er een raket wordt afgeschoten, hebben we tien tot vijftien seconden om ons in veiligheid te brengen" zegt Halevi. De veelbesproken luchtafweersystemen werken goed voor de nieuwe Grad-raketten uit Gaza die een groter bereik hebben, maar niet voor de Kassam-raketten die binnen enkele seconden neerkomen. In Sderot staan tal van bunkertjes waar burgers in kunnen vluchten. Ook zijn scholen en woonhuizen beveiligd met schuilkelders. Toch is inmiddels zo'n 20 procent van de bevolking naar noordelijker plaatsen vertrokken. Vanaf april 2011 is het aantal beschietingen gestaag aan het toenemen, tot zo'n tweemaal per week. Halevi denkt dat alleen zwaar geweld de terreurorganisaties het zwijgen op kan leggen. Maar als Harry van Bommel vraagt of de Gaza-oorlog moet worden overgedaan, stelt hij dat die oorlog weliswaar niet voldoende is gebleken maar ook niet nog eens op die manier gedaan kan worden. Het beste zou zijn terug te keren naar de situatie van vóór 2000 toen de Tweede Intifada begon en er economisch verkeer was met Gaza.

*Gemeentesecretaris
Shalom Halevi van
Sderot*

Halevi vertelt dat Sderot in 1951 is gesticht. Toenmalig president Ben Goerion wilde immigranten over heel Israël. Ook in Sderot, in het noorden van de Negev Woestijn. Er was niets, toch kwamen er vrachtwagens vol met nieuwe immigranten. Vijf á zes jaar lang woonden ze in tenten. Daarna werden appartementen gebouwd, aanvankelijk volgens het roemruchte principe van 36 vierkante meter woonruimte voor alle gezinnen, ook voor grote. In 1965 kwamen er Roemeense migranten naar Sderot. In de periode 1968-1970 waren het vooral Russische migranten die naar Sderot kwamen. In 1980 waren het migranten uit Ethiopië. En vanaf 1990 zijn er plusminus 10.000 Noord-Afrikaanse migranten gekomen. Na de val van de Sovjet-Unie nog eens ruim 11.000 migranten. Er kwamen meer dan 50 fabrieken in de stad en duizenden banen. Het was een hard leven, aldus Halevi, maar Sderot was wel een rustige stad.

De verandering kwam op 15 april 2001 met de eerste raketaanval. Na terugtrekking van de Israëlische kolonisten uit Gaza in 2005 kwamen er meer raketten. In 2007 vielen er 2.300 raketten. In 2008 vielen er 2.600 stuks. Kassam-raketten hebben een bereik van 20 kilometer. Grad-raketten, met een bereik van 40 kilometer, kunnen ook de steden Beersheva en Ashdod treffen. Halevi vreest dat verder ontwikkelde nieuwe raketten een nog groter bereik krijgen. Inmiddels zijn in tien jaar tijd meer dan 8.000 raketten afgevuurd. Ze vallen overal in de stad. Sinds juni 2004 maken ze ook dodelijke slachtoffers, waaronder kinderen bij de kleuterschool. Op 28 februari 2008 werd een "Blitz"-aanval met tientallen raketten tegelijk uitgevoerd. De beschieting duurde vier à vijf uur. 80 procent van de huizen had toen nog geen kelder.

Na de Gaza-oorlog is Sderot een zogenaamd 'rustige' stad geworden. Toch er zijn sindsdien meer dan 900 raketten neergekomen. "Er waren geen gewonden maar we leven nog steeds onder terreur", aldus Halevi. Inmiddels lijdt 75 procent van de bevolking aan trauma's. De regering wilde heel lang geen veiligheidsmaatregelen nemen in Sderot, dat gebeurde pas na een klacht bij de rechter van de Hoge Raad. Dat leidde tot modernisering van schoolgebouwen, die van schuilkelders werden voorzien. Het officiële beleid is nu om elk huis te voorzien van een schuilkelder van 9 vierkante meter. Er is een bouwprogramma voor 4.000 kelders tot 2012.

De Israëlische blokkade van Gaza is volgens Halevi nodig om verdere bewapening van gewapende groepen te voorkomen. Halevi stelt dat er 16 terreurorganisaties in Gaza zijn. Die willen allen bewijzen dat ze bestaan. Hij benadrukt dat Hamas deze organisaties niet allemaal kan controleren. Als Hamas

*Uitzicht op de muur
met daar achter de
Gazastrook*

alsnog overtuigd kan worden om over vrede te onderhandelen, dan zal premier Haniyeh zeker worden neergeschoten, aldus Halevi. “Het is moeilijk optimistisch te blijven in deze toestand.”

RONI KEITAL VAN THE OTHER VOICE

Ook spraken we met Roni Keital, in het nabijgelegen Netiv HaAsara. Ze neemt ons mee naar de Muur, die op twee kilometer van het zeer fraaie dorp is gelegen. De Muur blijkt uit drie muren te bestaan en er staat zelfs een onbemand automatisch machinegeweer op. Keital vertelt in onberispelijk Brits van haar pogingen om een geluid van verzoening te laten klinken. Ze is zeer actief in The Other Voice dat zich richt op het bij elkaar brengen van mensen uit Gaza en de omgeving van Sderot. Deze overleg- en verzoeningsorganisatie heeft enkele goed bezochte bijeenkomsten gehouden in Sderot, waar ook burgers uit Gaza bij aanwezig waren. “Natuurlijk word ik wel eens cynisch bejegend, maar we kunnen niet anders”, aldus Keital. “We zullen door overleg en dialoog tot elkaar moeten komen. Want wij gaan hier niet weg en zij ook niet.”

KIBBOETS EIN HASHLOSHA

We bezochten ook de kibboets Ein Hashlosha, vlak bij de oostgrens van de Gazastrook. We worden ontvangen door de 80-jarige Yehoeda. Hij woont al 60 jaar in de kibboets en laat ons de eetzaal zien en de fabriek waar ordners voor de internationale markt worden gemaakt. De kibboets begon als gemeenschap van 60 individuen. Ze vormden gezinnen en kregen kinderen. Het is een socialistische kibboets waar iedereen hetzelfde inkomen krijgt. De kinderen krijgen allemaal hetzelfde onderwijs. Yehoeda vertelt over het harde leven in de woestijn en de gebleken onmogelijkheid om samen te leven met de Palestijnen in Gaza. Erger nog, de kibboets wordt af en toe beschoten. Overal zijn schuilkelders en versterkte kamers aangelegd. Over de scholen zijn betonnen overkappingen gemaakt.

Yehoeda brengt ons naar de ‘eerste boom’ – de enige boom tijdens de beginjaren van de kibboets. Inmiddels staan er duizend prachtige bomen in de kibboets. Toch heeft de eerste boom nog steeds een centrale plaats in de kibboets. Rond deze boom is namelijk het kerkhof aangelegd. Yehoeda legt uit: “We waren jong toen en dachten niet aan een kerkhof bij het ontwerpen van onze kibboets. Na de moord op David in 1953 door onbekenden uit Gaza hebben we hem onder de eerste boom gelegd. Zo is ons kerkhof begonnen.”

لا نتكلم
معهم
لأنهم
لا يتكلمون
معنا

التفاوض

الاحرار
فقط
يحق
لهم
التفاوض

only
Free people
can
negotiate

جرح جراح
لا

DE MENSENRECHTEN ONDER DE BEZETTING

Met mensenrechtenorganisatie Betsalem en veteranenorganisatie Breaking the Silence spraken we over de Israëlische bezetting van de Westelijke Jordanoever, waar beide organisaties onderzoek naar doen. Uit de gesprekken blijkt dat de Israëlische legerleiding weinig geeft om de rechten en veiligheid van de Palestijnen.

BREAKING THE SILENCE

Breaking the Silence is een organisatie van soldaten en veteranen die openheid willen geven over de militaire kant van de bezetting van de Palestijnse Gebieden. Namens deze organisatie spreekt de 28-jarige ex-militair Yesuda Shaul met ons. Shaul is niet optimistisch over de toekomst. Zijn conclusie is dat Israël op de Westelijke Jordanoever nog lang zal blijven. Het doel van Israël, zo legt hij uit, is militaire controle over de Palestijnen. Dat betekent dat het politieke perspectief voor de Palestijnen slechter wordt. Het gaat in de ogen van de Israëlische legerleiding slechts om “veiligheid en preventie”. Dat is een heel breed concept. In feite komt het vooral neer op intimidatie van de Palestijnse bevolking. De veiligheid van Israël stond en staat voorop, de veiligheid van de Palestijnen zelf speelt daarbij geen rol. Naar de opvatting van Breaking the Silence was de tweestatenoplossing dan ook nooit een serieuze optie voor de Israëlische legerleiding.

Het doel van Shaul en Breaking the Silence is het aanvaarden van verantwoordelijkheid van de Israëlische maatschappij voor de bezetting. De prijs van een verlengde bezetting zal namelijk zeer hoog zijn voor de gehele Israëlische maatschappij én de krijgsmacht. “Het doel van Breaking the Silence is niet om het leger te laten veranderen”, zo benadrukt Shaul. “De politieke missie is slecht en die moet veranderen.”

De oorlog in Gaza heeft de wijze van oorlogvoering veranderd, volgens Shaul. Bij twijfel wordt nu eerst geschoten, met alle tragische gevolgen van dien. De Gaza-oorlog was ook een breuk in het beleid van Breaking the Silence. De organisatie besloot om meer te doen dan alleen ervaringen van soldaten te verzamelen. De ervaringen werden ook gebruikt als materiaal voor verdere analyse, om zo een patroon te kunnen ontdekken in het beleid van de legerleiding. Het kost echter veel tijd om de verhalen van de soldaten te verzamelen. Daarom werkt Breaking the Silence nu met het principe “een vriend brengt een vriend”.

Breaking the Silence heeft bijna 800 leden. De eerste verhalen over de oorlog in Gaza kon Shaul niet geloven. De IDF (Israeli Defence Forces, de officiële benaming van het Israëlische leger) was een ander leger geworden dan hij uit eigen ervaring kende. Het was voor het eerst dat het leger bewust de beslissing nam om minder risico's te nemen met het leven van de eigen soldaten dan die van de burgers van de tegenstander. Vroeger gold: in geval van twijfel, niet schieten. Dat principe werd tijdens de Gaza-oorlog

Jessica Montell van Betsalem legt de kaart van de Westoever uit

losgelaten. Er werden geen risico's genomen. Dat betekende dat het ging om zware oorlogsmethoden waarbij ook witte fosfor en artillerie werden ingezet. Het gevolg was veel verwoesting in een stedelijke omgeving. In Gaza zijn 7.000 stuks 155mm-artilleriegranaten gebruikt, daarna is nog veel grover geschut ingezet. Shaul stelt dat het ronduit waanzin was om deze wapens in stedelijk gebied te gebruiken.

BETSELEM

Bij mensenrechtenorganisatie Betsalem vertelt directeur Jessica Montell over de mensenrechtenschendingen in de bezette gebieden. De kern van Betsalem bestaat uit tien personen die onderzoek doen naar geweld in de bezette gebieden, zoals schietpartijen, maar bijvoorbeeld ook naar klachten van Palestijnen die door de bezetting geen toegang meer hebben tot watervoorraden. De getuigenissen worden vervolgens voorgelegd aan de Officier van Justitie. Soms boekt Betsalem daarbij kleine successen, zoals het gerechtelijke onderzoek naar alle gedode burgers waar leger of politie bij betrokken zijn. Vóór 2000 kwam er in geval van redelijk bewijs steeds een gerechtelijk onderzoek. Maar sindsdien worden alle incidenten door de regering in termen van gewapend conflict gedefinieerd, waarmee de rechter omzeild kan worden. Na 11 september 2001 werden treiteren, sarren, 'low grade'-marteling oogluikend toegestaan door leger en politieleiding.

Bij Betsalem loopt een videoproject waarbij dorpelingen videocamera's krijgen om het politieoptreden te filmen. Betsalem leidt de vrijwilligers ook op voor het gebruik van de camera's. De effectiviteit daarvan werd ons reeds duidelijk bij ons bezoek aan het Palestijnse dorp Nabi Saleh (zie verderop in dit verslag) toen Bilal Tammini ons zijn zelfgemaakte filmpjes liet zien, vol beelden van traangas en arrestaties van vrouwen en kinderen. Ook deze video's leveren bewijsmateriaal in de rechtbank op. Binnenkort heeft Jessica Montell namens Betsalem een afspraak met de commandant van de bezettingstoepen. Daar zal zij proberen het bezettingsleger te bewegen tot een rechtvaardiger, fatsoenlijker gedrag in de bezette gebieden.

PALESTIJNSE POLITICI IN RAMALLAH EN JERUZALEM

Tijdens ons bezoek ontmoetten we ook Palestijnse leiders in Ramallah op de Westelijke Jordaanoever. We spraken met Nabeel Shaath, de Fatah-woordvoerder voor buitenlandse zaken, en met vijf leden van het Palestijnse parlement. We vroegen hen naar de diplomatieke stand van zaken in de Palestijnse strijd voor een eigen staat.

NABEEL SHAATH, WOORDVOERDER BUITENLANDSE ZAKEN VOOR FATAH

Nabeel Shaath is net een dag terug van een drie weken durende reis langs tal van Europese hoofdsteden. Hij vertelt over de reis van Amman naar Ramallah: hij deed vier uur over een tocht van nauwelijks tachtig kilometer. Het laatste stukje moest hij zes Israëlische checkpoints passeren en vier keer van auto wisselen. “Zo ziet het leven van Palestijnen onder de bezetting er uit”, zegt hij. “We hebben van alles, maar geen vrijheid. Alles is onder Israëlische controle. Overall checkpoints en bovendien zijn 75.000 mensen uit Gaza naar de Westoever gedeporteerd.”

Shaath's eerste agendapunt tijdens de zomer van 2011 was om in Europa steun te krijgen voor het Palestijnse lidmaatschap van de VN. De Arabische Liga zal dit voorstel inbrengen in de VN. Shaath legt uit dat het doel van dat lidmaatschap uiteindelijk is om erkenning te krijgen van de Palestijnse staat op basis van de grenzen van 1967. Een waarnemersstatus bij de VN is ook goed, maar dan is er geen stemrecht. Shaath beschouwt een waarnemersstatus als een tussenstap voor een echt lidmaatschap later. “Er is geen weg terug”, stelt Shaath. “De procedure is in feite dezelfde die Israël in 1948 uitvoerde. Het recht op zelfbeschikking is onbetwistbaar. De vrede moet bereikt worden op basis van twee staten. Tweederde van de lidstaten moet aanwezig zijn en stemmen en dat moet voldoende zijn om erkend te worden als lid.” Shaath is vol vertrouwen dat het gaat lukken.

Volgens Shaath kunnen de EU-landen in drie groepen verdeeld worden als het gaat om de kwestie van het Palestijnse lidmaatschap van de VN. Ten eerste zijn er de ja-stemmers, de landen die Palestina al als land hebben erkend. Deze groep bestaat uit meer dan de helft van de EU-landen; zij zullen dus in de VN stemmen voor Palestijns lidmaatschap. Zo hebben veel Midden-Europese landen al een ambassade in Palestina. Israël zet deze landen onder druk om toch niet in te stemmen met het Palestijnse VN-lidmaatschap. Zo gebruikt Israël het feit dat er veel Bulgaren en Roemenen in Israël werken als middel om Bulgarije en Roemenië onder druk te zetten. Ook op Oekraïne, weliswaar geen EU-land maar wel Europees, wordt door Israël onder druk gezet via de Oekraïense gemeenschap in Israël. Dan zijn er volgens Shaath nog de “ja, maar”-landen. Het gaat om landen die in principe voor Palestijns VN-lidmaatschap zijn maar die hun instemming laten hangen van andere zaken. Shaath noemt hier met

De muur bij check-point Qalandia

name Griekenland, Portugal, Ierland en Spanje – landen die kampen met grote financiële problemen en het zich niet kunnen veroorloven om in de EU een grote mond op te zetten.

Ten slotte zijn er de landen die sowieso tegen een Palestijns VN-lidmaatschap zijn, zoals Nederland. Duitsland behoort ook tot dit kamp, maar Shaath stelt dat hij tijdens zijn bezoek in Berlijn enige verschuiving opmerkte in het standpunt van de Duitse regering. Het blijft volgens hem afwachten hoe de Duitsers uiteindelijk zullen stemmen. Het zou kunnen dat Duitsland het nee-kamp verlaat en zich van stemming onthoudt. De nationale veiligheidsadviseur van Duitsland heeft gesteld geen blokkade op te zullen werpen. Nederland moet neutraal worden, hoopt Shaath.

Shaath meent dat met de moord op Rabin in november 1995 ook het vredesproces is vermoord. Tussen 1996 en 2000 gaf Netanjahoe geen uitvoering aan het akkoord van Oslo. Wel gaf hij toestemming voor het bouwen van nederzettingen in de bezette gebieden. Dat is in feite, zo stelt Shaath, inbeslagneming van Palestijns land. Vervolgens was er de mislukking van het overleg in Camp David in 2000, de wandeling van Sharon naar de Al-Aksamoskee in datzelfde jaar, wat de aanleiding vormde voor de Tweede Intifada, en vervolgens de dood van Arafat in 2004. Het heeft het vredesproces allemaal geen goed gedaan. Nu eist Israël de hele Jordaanoever en Oost-Jeruzalem op. Volgens Shaath is in ruil daarvoor een stop op de bouw van nieuwe nederzettingen wel het minste dat de Palestijnen kunnen vragen. Shaath stelt dat er geen geweld meer zal worden gebruikt tegen de Israëlische bezetting. Volgens hem nemen de Palestijnen nu in hun verzet tegen de verdere in beslag name van hun grond een voorbeeld aan de anti-apartheidsstrijd in Zuid-Afrika. Tegelijkertijd werken de Palestijnen aan de opbouw van eigen staatsinstellingen.

Shaath meldt ten slotte in Athene de bijeenkomst van de Socialistische Internationale te hebben bijgewoond. Daar is met steun van de PvdA een resolutie aangenomen die erkenning van de Palestijnse staat ondersteunt. Zes landen met een socialistische regering zullen tot erkenning overgaan.

HET PALESTIJNSE PARLEMENT

Wij hebben tijdens ons bezoek aan de Westelijke Jordaanoever ook gesproken met vijf leden van het Palestijnse parlement, de zogenoemde PLC (Palestinian Legislative Council). De PLC – en ook ons gesprek met de vijf PLC-leden – staat onder leiding van voorzitter Qais Abdul-Karim Khader. Een probleem is echter dat het parlement sinds de breuk tussen Hamas en Fatah eigenlijk niet goed meer functioneert. Er zijn daarom geen Hamas-leden in het gezelschap.

De vijf PLC-leden benadrukken het belang van nieuwe Palestijnse eenheid. Ze vertellen dat president Abbas werkt aan nieuwe mechanismen, zoals dat heet, met alle Palestijnse fracties die al deel van de overeenkomst waren. Zij benadrukken dat vooral buitenlandse en met name Amerikaanse druk de Palestijnse eenheid tegenwerkt. De vijf parlamentsleden zijn ervan overtuigd dat Palestijnse eenheid niet wordt gewenst in internationaal verband. Verder vertellen ze over de armoede in de Palestijnse Gebieden en de

Nabeel Shaath

verschrikkelijke gevolgen van de permanente bezetting. In feite gaat het om een annexatie, maar Israël wil er geen Palestijnse burgers bij.

De vijf benadrukken dat de Palestijnse economie zwak is. Alle Palestijnen zijn overtuigd van de schade van de scheiding tussen de West-Bank en Gaza. De begroting bedraagt slechts 2,8 miljard dollar per jaar. Daarvan komt 1,9 miljard uit het buitenland. De bevolking is bijna volledig afhankelijk van dit inuus. 30 à 35 procent van de bevolking van de Westoever leeft onder de armoedegrens. Er is een enorme werkloosheid in Gaza en op de Westoever. Bovendien komt er nu een groot probleem bij, omdat de Palestijnse Autoriteit niet in staat is het volledige salaris van haar ambtenaren te betalen. Als de Israëlische bezetter de Palestijnse economie geen kans geeft – wat volgens de Conventie van Genève wel zou moeten – dan is externe financiering blijvend nodig. Maar het beste is natuurlijk het einde van de bezetting. Tot slot merken ze op dat het in de Palestijnse veiligheidssector wel goed gaat door al het geld dat de VS daarin steekt.

Volgens de PCL-leden bestaat er veel boosheid onder de Palestijnen over het besluit van Griekenland om de tweede flotilla – de hulpvloot voor Gaza – tegen te houden bij Kreta. Ook is er boosheid om de internationale stilte die daarop volgde. De economische situatie in Gaza is kritiek en de flotilla was dan ook helaas hard nodig. De PLC beschouwt de Israëlische zeeblokkade bij Gaza niet als gericht tegen Hamas, maar tegen de gehele bevolking van Gaza.

Ook bespreken we de mensenrechten en de veiligheidssteun, die – zoals reeds opgemerkt – vooral uit de VS komt. PCL-lid Ibrahim Krishini is het niet eens met de kritische opmerkingen van zijn collega Khalida Jarrar over het Palestijns mensenrechtenbeleid. Er is geen chaos, stelt hij. Er is geen twijfel over verzoening. Die komt er, daarna komen er verkiezingen en vervolgens een nieuwe fase in het vredesproces. Maar dan moet er wel eerst iets gebeuren aan het lot van de zeker 700 Palestijnen die om politieke redenen in Israël gevangen zitten. Een probleem is dat Israël bij onderhandelingen alleen over veiligheid wil praten. De onmiddellijke vrijlating van Palestijnse parlementariërs is noodzakelijk voor het vredesproces, maar dat gebeurt niet. Er is in de gevangenis van Hebron een hongerstaking van twee Palestijnen aan de gang die nu (zondag 17 juli) al langer dan 35 dagen duurt. De twee zijn in hongerstaking gegaan omdat ze geïsoleerd werden van de andere Palestijnse gevangenen.

Volgens de vijf parlementariërs zal een Palestijns lidmaatschap van de VN zal geen dramatische verandering opleveren, al is het wel een stap voorwaarts. Zij stellen dat de wereld genoeg heeft van de Israëlische expansiepolitiek en dat de internationale steun voor een Palestijns VN-lidmaatschap daarom groot is. De wereld is in meerderheid voor een tweestatenoplossing die door diplomatie en onderhandelingen bereikt moet worden. De vijf benadrukken dat ook zij graag de politieke steun van Nederland krijgen voor Palestijns VN-lidmaatschap. Volgens president Abbas wordt het nu tijd dat de vrienden van Palestina binnen de internationale gemeenschap zich roeren. Niet alles moet bepaald worden door de VS, ook de EU moet handelen. Daar valt volgens de vijf ook voor de EU winst bij te behalen, bijvoorbeeld in de vorm van economische samenwerking.

NABI SALEH, GESLOTEN MILITAIR TERREIN

Nabi Saleh is een Palestijns dorp van ongeveer 500 inwoners. Ze worden belaagd door Joodse kolonisten die zich op een tegenover gelegen heuveltop hebben gevestigd en de enige waterbron in beslag hebben genomen. Iedere vrijdag protesteren de bewoners tegen deze situatie. Het gevolg is een wekelijkse confrontatie met de Israëlische bezettingstroepen. Dat loopt uit op beschietingen met traangas en arrestaties. We luisteren naar het relaas van de familie Tammini.

Nabi Saleh ligt vijftien kilometer ten noorden van Ramallah en gaat gebukt onder het optreden van het Israëlische leger dat kolonisten van het verderop gelegen Hadamish beschermt. Loes is een Nederlandse die onderzoek doet in Ramallah en elke vrijdag naar het dorp komt om samen met velen van buiten het dorp de bewoners bij te staan in hun wekelijkse demonstraties tegen de land- en waterroof. Het Israëlische leger beschermt de kolonisten met alles, maar de kolonisten zelf zijn ook bewapend. Dat blijkt later in de middag als we de gestolen waterbron bezoeken. Daar zitten twee jonge kolonisten met een geweer. Zij keuren ons geen blik waardig, maar de Palestijnse bewoners hebben er heel veel last van.

Nabi Saleh wordt bedreigd omdat de kolonisten de waterbronnen hebben gestolen en ook grond proberen in te pikken. Ze namen de kleine bron en willen de hele berg. In het Israëlische recht vervallen eigendomsrechten als drie jaar lang het land niet is bewerkt. Maar als de toegang je ontzegd wordt, is dat niet mogelijk. De kolonisten werken met hekken, maar inmiddels hebben de dorpingen juridisch succes behaald bij de rechter. De kolonisten vallen Palestijnse landeigenaren aan, schieten met scherp. Ze vernietigen olijfbomen. Het dorp verzet zich tegen landdiefstal en kolonisering door middel van massaal geweldloos verzet. Sinds 9 oktober 2009 wordt er wekelijks gedemonstreerd. Van belang daarbij is de hulp van Israëlische organisaties en internationale steun. Elke vrijdag wordt het dorp om 7 uur 's ochtends afgesloten en tot gesloten militair terrein verklaard. Dan komen tussen de 100 en 150 Israëlische soldaten van een speciale eenheid van bewakingstroepen van het leger. Er zijn 30 huizen beschadigd als gevolg van traangasaanvallen. Die granaten worden ook de huizen in geschoten. Soms worden 1500 traangasgranaten per keer gebruikt. In totaal zijn er meer dan 75 arrestaties verricht, waarvan 13 kinderen onder de 17 jaar en 10 onder de 15. De jongste was Karim van 10 jaar. Zijn broer Islam van 14 heeft 72 dagen in voorarrest gezeten.

Deel van de waterbron van Nabi Saleh met twee jonge bewapende kolonisten op de achtergrond

LINKSE POLITIEK IN ISRAËL

Tijdens ons bezoek aan Israël spraken we ook met enkele linkse politici en activisten over de toekomst van linkse politiek in Israël. In dat kader spraken we met Knesset-lid Dov Khenin van de linkse Hadash-partij, met Naomi Chazan die Knesset-lid was voor de sociaal-democratische Meretz-partij, en met Michel Warschawski van het AIC.

MICHEL WARSCHAWSKI VAN HET ALTERNATIEVE INFORMATIE CENTRUM

Het Alternatieve Informatie Centrum (AIC), dat twee kantoren heeft in Jeruzalem en Bethlehem, bestaat al sinds 1984. Het is opgericht en wordt gerund door Israëliëse en Palestijnse activisten en heeft als hoofddoel om het vredesproces te bevorderen. Zij werken met en voor vakbondsleden, politieke gevangenen, vrouwenorganisaties en de vredesbeweging. Het kantoor in Bethelhem, dat in 1996 is geopend, vormt de brug naar de Palestijnse Gebieden. Alle medewerkers van het AIC gaan een keer in de week naar Bethlehem om de communicatiekanalen naar de Palestijnse Gebieden open te houden.

AIC-medewerker Michel Warschawski beschouwt het AIC als “een van de wonderen van Jeruzalem” en is het meeste trots op het opheffen van de nationale tegenstellingen in het werk van het AIC. “Ik wil vooral samenwerking van onderop. Samen met Palestijnen wil ik werken aan democratische verandering”, aldus Warschawski. Mede door de Arabische Lente is hij optimistisch voor de toekomst, al erkent hij dat een volwaardige Palestijnse staat en vrede met Israël nog wel even kan duren. Het gaat, zoals hij benadrukt, om langetermijnprocessen. Volgens Warschawski is – na 15 jaar neoconservatief geluid uit met name de VS – de westerse politiek van rekolonisatie in Irak en Afghanistan mislukt; in Palestina is die politiek voor de helft mislukt. Er was tot nu toe geen internationale macht die tegenwicht kon bieden aan de VS. Nu zijn er al meer spelers: China, Rusland, India, zelfs Brazilië. Deze verschuiving in de internationale machtsverhoudingen zal ook Israëls positie veranderen. Er komen in de volgende tien jaar nieuwe bazen in de wereld, zo stelt Warschawski. Israël kan dan ook steeds meer een probleem voor de VS worden, hoe belangrijk Israël ook is voor de VS.

Warschawski legt uit dat het AIC aanvankelijk was ingesteld op het leveren van informatie over de Palestijnen aan de Israëliëse publieke opinie. Daarmee werd toen in een behoefte voorzien. Na 1985 veranderde er iets. Er was een maatschappelijk vacuüm dat werd opgevuld met nieuwe bewegingen, waaronder het AIC. Het AIC veranderde zo in een activistische en politieke organisatie met nadruk op het bevorderen van niet alleen dialoog maar vooral actieve samenwerking en solidariteit van onderop. Warschawski benadrukt daarbij het belang van informatie over de toestand in de Palestijnse Gebieden: “We moeten de verhoudingen altijd bezien in de politieke context van een koloniale bezetting en oorlog”. Helaas, zegt Warschawski, is de vredesbeweging uit de jaren '80 en '90 dood. De vredesbeweging verloor haar zelfvertrouwen in 2000 met het mislukken van de onderhandelingen in Camp David.

*Roemer en Van Bommel
in gesprek met Michel
'Mikado' Warschawski*

Daarbij komt de verrechtsing die in het Israëliësch leiderschap heeft plaatsgevonden. Warschawski wijst in dat kader op een uitspraak van de Israëliësch oud-minister van Buitenlandse Zaken Tzipi Livni naar aanleiding van de oorlog in Gaza: “We hebben de wereld getoond dat we alle grenzen kunnen overschrijden. We kunnen alles vernietigen.” Volgens Warschawski was de ongehoorde wijze van oorlogvoeren in Gaza de boodschap van rechts Israël aan Obama, die toen net verkozen was. Blijkbaar willen de Israëliësch leiders tonen dat zij niet terugdeinzen voor grof geweld.

Toch ziet Warschawski ook voorbeelden uit 2011 die hem – heel voorzichtig – hoop geven. Pas nog werd door het AIC in Hebron een conferentie gehouden met Palestijnse organisaties en met 200 sociale activisten. “Heel jong volk, heel actief. Het is een dynamische samenwerking. Maar Palestijnen hebben helaas te hoge verwachtingen van Israëliërs”, aldus Warschawski. Verder was er in Tel Aviv eerder dit jaar een demonstratie van 30.000 mensen tegen de ondemocratische wetten die recentelijk door de Knesset zijn aangenomen, zoals de reeds genoemde anti-boycotwet. Er blijkt volgens Warschawski een groot potentieel aan jonge mensen tegen wat hij noemt ‘het opkomend fascisme’ in Israël te zijn’. Er lijkt een nieuwe vredesbeweging in opkomst. Zo was er op 15 juli 2011 een demonstratie in Jeruzalem die – zeker voor Jeruzalem – relatief groot was: ongeveer 2.000 mensen deden er aan mee. Het viel Warschawski op dat er veel jonge mensen bij waren: een nieuwe generatie vol zelfvertrouwen maar zonder illusies. “Het zijn geen verbitterde mensen. Er staat een groep jongeren op waarvan de kern uit ongeveer 20 à 30 mensen bestaat. Ze komen uit goeie families die allen een politiek verleden hebben. Het is de hoge bourgeoisie van Jeruzalem.” Daarbij komt dat het religieuze kamp in Israël niet één geheel is, aldus Warschawski. Er zijn ook religieuzen die kritisch staan tegenover de rechtse politiek. Warschawski verwijst ook naar de linkse activist en advocaat Dov Khenin (tevens lid van de Hadash-partij – zie onder) die het met zijn partij City for All goed deed tijdens de burgemeestersverkiezing in Tel Aviv.

NAOMI CHAZAN, OUD-KNESSETLID VOOR MERETZ

Naomi Chazan vertelt ons over de crisis van links in Israël. In 1992 had de sociaal-democratische Meretz-partij in de Knesset twaalf leden, nu drie. Ook de Israëliësch Arbeiderspartij zakt weg in de peilingen, want de partij zat in alle rechtse coalities. Links is ideologisch te zacht geweest en moet zich veel duidelijker profileren. Het is echter moeilijk stemmers te overtuigen van de mogelijkheid van vrede met de Palestijnen.

Dov Khenin tijdens een demonstratie op 15 juli in Jeruzalem voor de twee staten oplossing op basis van de grenzen van 1967

Chazan wijst erop dat het Oslo-vredesproces is mislukt. De oorlog in Gaza blijkt helaas een model voor de komende tijd wat betreft Israël's houding tegenover de Palestijnen. De Muur is daar volgens Chazan een typisch voorbeeld van. "Zij zitten daar en wij hier, maar we zijn tenminste veilig," zo redeneren volgens haar de meeste Israëli's wat de Muur betreft. "Wij hebben luxe op kosten van een heel volk. Er is sprake van een lange serie van gemiste kansen", aldus Chazan. Over de toekomst van de vredesbeweging zegt ze: "We hebben dringend een overwinning nodig. Je kunt niet mobiliseren als het niet goed gaat."

DOV KHENIN VAN DE HADASH-PARIJ

In de Knesset praten we met Dov Khenin van de linkse Hadash-partij, die vier van de honderd-twintig Knesset-zetels bezet. Khenin is bezorgd over de huidige politieke situatie. Volgens hem wordt het niet meer zoals vroeger als gevolg van de veranderingen in de Arabische wereld. Daarnaast is er een dreigend oorlogsgevaar tussen Israël en Iran. Ten slotte vreest hij het spervuur van ondemocratische wetten die door rechts door de Knesset worden gejaagd. Het wordt steeds erger, zegt Khenin, die uitweidt over de maatschappelijke tegenstellingen in de Israëlische maatschappij. Khenin benadrukt dat Hadash nadrukkelijk doet aan massaal verzet in de Israëlische maatschappij tegen de onrechtvaardigheden van het kapitalisme: "Sociaal-economische onderwerpen én democratie, dat is van belang. De strijd in Israël mag niet worden opgegeven." Hadash gaat uit van de interne tegenstellingen binnen de eigen maatschappij. "Deze moeten we gebruiken om de maatschappij te veranderen," aldus Khenin.

Hij vertelt over zijn inspanningen tijdens de burgemeestersverkiezing in Tel Aviv, die al door Warschawski al ter sprake waren gebracht. Khenin was een verkiezingscampagne begonnen met als leuze "De stad is voor iedereen" (City for All). Hij heeft daarmee een bijzonder goed resultaat behaald: Khenin kreeg 35 procent van de stemmen, waaronder 70 procent van de jongeren in Tel Aviv. Nu is daar ook een tentenactie door woningzoekenden gestart. Khenin nodigt ons uit voor een manifestatie in Tel Aviv de daarop volgende zaterdag, maar dan is de SP-delegatie alweer thuis. "Rechts wordt daar uitgejouwd, maar wij worden met alle eards ontvangen."

Solidariteit tussen Hadash en Palestijnen is zeer belangrijk, aldus Khenin, maar hij benadrukt ook het belang van actieve steun door links in Europa voor de Palestijnse zaak. Het gaat om méér dan solidariteit;

ook gewone mensen in Nederland hebben volgens Khenin belang bij een vreedzame oplossing van het conflict. Het Midden-Oosten verandert snel. Het wordt een ander werelddeel met uitdagingen, problemen en gevaren. Nieuwe wapens omringen Israël aan alle kanten. Escalatie in de vorm van een nieuwe oorlog is een reëel gevaar, aldus Khenin. Hij meldt dat voormalig Mossad-leider Meir Dagan enige tijd geleden waarschuwde dat deze regering tot oorlog zal leiden. Dagan heeft weinig vertrouwen in de huidige Israëli-sche leiders. Er dreigt vooral een oorlog met Iran. Als dat gebeurt, zullen de gevolgen moeilijk te overzien, ook voor Europa. Samen met generaal Ashkenazy en het hoofd van de geheime dienst heeft Meir Dagan naar eigen zeggen al een aanval op Iran geblokkeerd. Maar deze drie zijn nu met pensioen en de regering – bestaande uit uiterst rechtse avonturiers – zit er nog. Dat is opvallend, volgens Khenin, want de traditie van expansie en avonturisme komt van de Arbeiderspartij. Nu bezondigt rechts zich hieraan, aldus Khenin. Hij voorspelt dat er sowieso iets zal veranderen de komende tijd: “Of er komt vooruitgang of er komt een historische aanval op Iran, die zal van historische betekenis en proporties zijn.”

Voor september 2011 staat de Palestijnse aanvraag van het VN-lidmaatschap op de agenda. Khenin geeft echter aan dat voor Israël de beslissing van de VN niet telt. Wat Israël wel belangrijk vindt, is de opstelling van de EU en de VS. Volgens Khenin is de kans op een Palestijns VN-lidmaatschap klein. “De Palestijnse Autoriteit staat onder grote druk. Misschien geven ze hun claim op VN-lidmaatschap zelfs op. September is geen magisch moment. Palestijns lidmaatschap van de VN zal bijdragen aan de zaak, maar overigens niet veel uitmaken.”

Khenin stelt dat er racistische tendensen in de Israëli-sche maatschappij zijn. Hij spreekt van “een sociaal-economisch Thatcherisme” in Israël. De Israëli-sche leiders zijn volgens hem verbonden met zeer rechtse bondgenoten in de VS en in Europa, ook in Nederland. Het is volgens Khenin een zorgwekkende situatie die tot een ‘oorlog tegen de islam’ zou kunnen leiden. Hij benadrukt dat ook in de VS en Europa mensen een verantwoordelijkheid hebben als het gaat om het bestrijden van het racisme in Israël.

Maar daarvoor moet wel de juiste methode gevolgd worden. Khenin haalt het voorbeeld aan van een linkse Israëli-sche filmmaker die in het buitenland wordt uitgejouwd omdat hij Israëliër is – een kwalijke zaak volgens Khenin. Dergelijke incidenten zijn slechts koren op de molen van rechts die zo in naam van de strijd tegen het antisemitisme Israël kan steunen tegenover de Palestijnen.

DE SNELKOOKPAN VAN OFER

Onlangs stelde Harry van Bommel Kamervragen aan minister Rosenthal over de beroerde situatie van Palestijnse kinderen in Israëlische gevangenschap. Om meer zicht op die situatie te krijgen brengen we in de Israëlische stad Ofer een bezoek aan de jeugdrechtbank. Het volgende verslag biedt een sfeerimpressie.

Ofer ligt op 20 minuten rijden van Jeruzalem. Om negen uur staan we voor een indrukwekkende rij van hekwerken, sluizen, detectiepoorten en rammelende sleutelbossen. In dit hermetisch afgesloten complex is ook de militaire jeugdrechtbank gevestigd. Diplomatieke paspoorten dienen als wondersleutel, want terwijl de families van de jonge verdachten lang op hun beurt wachten worden wij vlotjes doorgelaten. Fotograferen is verboden. We volgen twee zaken vanaf de publieke tribune. De ouders van de Palestijnse verdachten worden gedwongen plaats te nemen op de achterste rij en kunnen daardoor hun zonen, na maandenlang voorarrest, nauwelijks zien. Dichterbij komen of aanraken van hun kinderen is verboden. In Ofer worden gefrustreerde jongeren vooral klaargestoomd voor een leven lang activisme voor de Palestijnse zaak.

De eerste zaak die we volgen, betreft een jongen van dertien die ervan wordt verdacht een molotovcocktail naar het Israëlische leger te hebben gegooid. In de regel is het gebruikelijk om de beschuldiging toe te geven om zo strafvermindering te kunnen krijgen. Er ontstaat nu echter een luide woordenwisseling, waarin niet alleen de rechter, de advocaat en de tolk zijn betrokken maar ook de ouders achter in de zaal. Letterlijk over ons hoofd heen wordt onderhandeld over een strafvermindering van twee maanden, maar dat kost de ouders dan wel 6.000 shekel. Een enorm bedrag voor de gemiddelde Palestijnse burger. De rechtbank is een markt, waar geld je gedeeltelijk kan verlossen uit de snelkookpan van Ofer. Toch is dat veel ouders een lieve duit waard. Naast de 6.000 shekel boete krijgt de jongen acht maanden gevangenisstraf, direct ingaande na de rechtzaak. Na bij wijze van afscheid een schuchter gebaar naar zijn moeder te hebben gemaakt, wordt de jongen naar zijn cel gebracht.

DE HEUVELS VAN MA'ALE ADUMIM

Ter afsluiting van ons bezoek aan Israël en de Westelijke Jordaanoever bezoeken we Ma'ale Adumim, een nederzetting aan de oostelijke zijde van Jeruzalem die inmiddels is uitgegroeid tot een flinke stad. We spreken er met locoburgemeester Boris Grossman en met Rotem Nor, een jonge Israëliër en de drijvende kracht achter de Jerusalem Reality Tours. Hij geeft rondleidingen die meer dan toeristisch zijn. Hij probeert de werkelijkheid van Jeruzalem te laten zien aan toeristen en de burgers van Israël en Palestina. En aan ons.

Maar voordat we Ma'ale Adumin bereiken stoppen we in Sheikh Jarrah, een wijk in Oost-Jeruzalem die het strijdperk van radicale Israëliëse kolonisten is geworden. Sheikh Jarrah wordt huis voor huis door Israëliëse kolonisten overgenomen. Op verschillende huizen wappert nu demonstratief de Israëliëse vlag. Ook hier wordt elke vrijdag gedemonstreerd tegen deze agressieve kolonisering. Dat gebeurt samen met Palestijnse buurtbewoners en Israëliëse sympathisanten uit heel Jeruzalem.

Politieke aardrijkskunde op de Westoever uitgelegd door Rotem Nor

De nederzetting Ma'ale Adumim

De jonge Israëliische gids Rotem Nor geeft uitleg aan Emile Roemer en Harry van Bommel

Via een rit over moderne snelwegen met uitzicht op de Al-Aksamoskee en haar gouden koepel komen we in Ma'ale Adumim aan. Het is een prachtige buitenwijk die de vergelijking met de buitenwijken van Capelle aan den IJssel, Nieuwegein of Almere glansrijk kan doorstaan. In 1973 werd hier een nederzetting gestart. Deze is nu uitgegroeid tot een stad van ongeveer 38.000 inwoners. Het zijn vooral Joden uit Rusland, Iran, Irak en andere landen uit het Midden-Oosten die hier zijn neergestreken: veelal arme mensen die hier goedkoop en mooi kunnen wonen. Wij spreken er met locoburgemeester Boris Grossman, een goedlachse man die hier jaren geleden uit Rusland is aangekomen. Hij is lid van Yisrael Beitunu, de partij van de rechtse politicus Lieberman. Grossman geeft aan voorstander te zijn van een "economische vrede": "Laat de Palestijnen maar voor ons werken. Dat is ook wat ze willen. Ze moeten niet luisteren naar oproerkrakers in Ramallah. Daar hebben ze alleen maar last van in hun streven naar comfort en voorspoed." Een eigen Palestijnse staat of politieke identiteit is volgens Grossman niet nodig.

Na het gesprek met Grossman maken we een rondrit door de stad met uitzicht op de prachtige woestijnheuvels. Rotem Nor is met kaarten in de weer om ons uit te leggen hoe de verschillende bouwplannen van de Israëliische regering voor de Westelijke Jordanoever eruit zien. Ma'ale Adumim ligt precies in het midden tussen het noordelijke en zuidelijke deel. Het kan zodoende een barrière worden voor een toekomstige Palestijnse staat: het zou het noordelijke deel van de Palestijnse staat scheiden van het zuiden. Zeker als de plannen voor de naast Ma'ale Adumim te bouwen stad Ivar worden doorgezet, waar volgens de plannen ongeveer 200.000 mensen zouden komen te worden. Zo ver is echter het nog lang niet. Toch maken de Israëliische bouwplannen de problemen van het land en van de Palestijnse dromen goed zichtbaar.

CONCLUSIES NA EEN WEEK IN ISRAËL

- 1** Als gevolg van de economische groei en de relatief stabiele veiligheidssituatie die de laatste twee jaar zijn ontstaan, is er in Israël een status quo gegroeid waarbij de Palestijnse beweging in de verdediging is gedrukt en de massa van de Israëlische bevolking niet is geïnteresseerd in een oplossing van het Israëlisch-Palestijnse conflict.
- 2** Het doel van de Israëlische regering is om de georganiseerde Palestijnse beweging zo klein mogelijk te houden. Het regeringsstandpunt varieert enigszins afhankelijk van welke partij in de regering Netanjahoe daarover het woord voert, maar over de huidige koers ten aanzien van de Palestijnen is de gehele regering het eens. Door gebrek aan resultaten in het bereiken van politieke aspiraties en door het uitbreiden van de Joodse nederzettingen komt er van een Palestijnse staat steeds minder terecht. Aangetekend moet worden dat de laatste jaren niet grootschalig is gebouwd op de Westelijke Jordanoever. De nadruk ligt nu op het bouwen in Oost-Jeruzalem, waardoor Jeruzalem als gedeelde hoofdstad steeds moeilijker te verwezenlijken wordt.
- 3** Israël is er in geslaagd de indruk te wekken niet verantwoordelijk te zijn voor Gaza. Dat is niet juist. Bovendien ligt een oplossing voor Gaza niet in het verschiet. Dat is een ernstig negatieve ontwikkeling die zeker ook in stand wordt gehouden door de Palestijnse aanvallen vanuit de Gazastrook. Die raket-aanvallen op burgerdoelen zijn misdadig en hebben een negatief effect op de levensomstandigheden van de gewone Palestijnse bevolking in Gaza, omdat de blokkade van de Gazastrook ook hen raakt.
- 4** Het streven naar Palestijnse eenheid lijkt niet verder te komen, ondanks de eenheidsvereenkomst tussen Fatah en Hamas in Caïro in het voorjaar van 2011. De politieke ontwikkelingen in Syrië waar Hamas zijn hoofdkwartier heeft, en in Caïro waar de moslimbroeders naar verwachting hun macht zullen vergroten, zijn daarvoor van groot belang. Israël zal proberen de verdeeldheid aan te wakkeren.
- 5** Er blijft echter een basis voor een tweestatenoplossing. De erkenning van een Palestijnse staat dit najaar in de VN kan de volkenrechtelijke basis versterken, maar biedt geen garanties. Erkenning is belangrijk. Het stelt een juridisch voldongen feit, dat vervolgens politiek moet worden uitgewerkt. De Palestijnen rekenen op internationale steun door erkenning van andere staten en ook door het toenemend belang van geweldloze acties tegen verdere kolonisering van hun grondgebied.
- 6** De discussie in Israël en de Palestijnse Gebieden over één enkele staat voor alle bewoners wordt nadrukkelijker gevoerd dan vijf jaar geleden. Eén staat wil zeggen dat een eigen Palestijnse staat niet realiseerbaar is en dat zowel Joden als Palestijnen, bedoeïenen en Druzen dezelfde staat of ten minste hetzelfde grondgebied moeten delen. De cruciale vraag is dan of een dergelijk groot Israël exclusief

Joods kan zijn én democratisch. Als in de komende jaren niet actief wordt gewerkt aan een Palestijnse staat, dan zal deze oplossing aan belang winnen en zal tevens de druk op de Israëliëse staat toenemen om geen apartheidstaat te worden.

- 7** Er is latent gevaar van een regionale oorlog in de vorm van een confrontatie tussen Israël en Iran. Onduidelijk is wat die confrontatie militair gezien inhoudt, maar nu reeds is er sprake van een politieke confrontatie die verder lijkt op te laaien. Het is verstandig deze dreiging op de voet te blijven volgen maar er geen alarmistische toon over aan te slaan. Rechts in Israël volgt de ontwikkelingen in de Arabische wereld met argusogen. Het is mogelijk dat sommige staten in de Arabische wereld uiteen zullen vallen. Syrië, Libië en Jemen zijn daarvan mogelijke voorbeelden. In die staten is een her-tribalisering van de maatschappij mogelijk. Dat zou de regionale stabiliteit bedreigen, mede omdat dan niet duidelijk is wie het effectieve bestuur van die staten vormt.
- 8** Sinds de oorlog met Gaza van januari 2009 is in Israël een politieke campagne begonnen tegen kritische burgers en organisaties. Het doel daarbij is de politieke bestrijding dan wel uitschakeling van links Israël door middel van financiële drooglegging en justitiële actie. Er ligt een hele reeks wetten klaar die door de verschillende NGO's als een bedreiging voor de democratische rechten wordt gezien.
- 9** Tijdens ons bezoek ontpopte zich in Tel Aviv een sociale beweging van woningzoekenden. Dov Khenin van Haddash wees ons op het belang ervan. We waren niet in staat het centrum van deze beweging te bezoeken, maar hebben haar in de daarop volgende weken zien uitgroeien tot een geduchte kracht die premier Netanjahoe tot een mondelinge concessie bracht. De achtergrond van de woningnood ligt in de dure kolonisering en huizenbouwpolitiek op de Westelijke Jordaanoever en een neoliberal beleid in Israël zelf. Het is op dit moment onduidelijk of deze beweging bereid is het verband met de concrete gevolgen van de bezetting bloot te leggen.
- 10** De situatie van minderjarige Palestijnen in het Israëliëse rechts- en gevangenisstelsel is onmenselijk en contraproductief. Het gevangen zetten van jongeren leidt tot traumatisering en radicalisering. Deze toestand moet zo spoedig mogelijk worden beëindigd. De Nederlandse regering moet daarop aandringen bij de Israëliëse autoriteiten. De wijze waarop deze jongeren worden behandeld is in strijd met internationale rechtsregels.
- 11** De relatie met kritische Israëliëse en Palestijnse organisaties en politici moet door de SP worden voortgezet en geïntensiveerd. Zij vormen een onmisbare bron van informatie over de feitelijke ontwikkelingen in Israël en bezet gebied. Uit onze contacten met Israëliëse organisaties en personen is ons gebleken dat de verdeeldheid over het Israëliëse-Palestijns vraagstuk in Israël nog groter is dan in Europa.

BIJLAGE

Chronologische lijst van mensen met wie de SP-delegatie gesproken heeft tijdens het bezoek aan Israël en de Westelijke Jordaanoever van 12 t/m 19 juli.

- Michiel den Hond, Nederlandse ambassadeur in Israël.
- Andrew Standley, vertegenwoordiger Europese Commissie in Israël.
- Adam Keller en Beate Zilversmidt van vredesorganisatie Gush Shalom.
- Eilat Maoz en Merav Amir van Coalition of Women for Peace en Who profits from the occupation.
- Shaolom Halevi, gemeentesecretaris Sderot.
- Woordvoerder van het Israëlische leger.
- Yehoeda van Kibboets Ein Haslosha.
- Roni Keidar van The Other Voice.
- Nannie Beekman, gids van het Holocaust museum Yad Vashem.
- Yehuda Shaul van Breaking the Silence.
- Birgitta Tazelaar, de Nederlandse vertegenwoordiger in de Palestijnse Gebieden.
- Nabeel Shaath, hoofd afdeling Buitenlandse Zaken van Fatah en lid van het Palestijnse parlement.
- Qais Abdul-Karim Khader, lid van het Palestijnse parlement.
- Iyad Mohamed, lid van het Palestijnse parlement.
- Khalida Jarrar, lid van het Palestijnse parlement.
- Ahmed Abu Holly, lid van het Palestijnse parlement.
- Ibrahim Krishi, lid van het Palestijnse parlement.
- Nihad Elyan, medewerker leden van het Palestijnse parlement.
- Loes, SP-lid werkzaam in Ramallah.
- Bilal en Manal Tamimi en andere bewoners van het Palestijnse dorp Nabi Saleh.
- Samar Batrawi en haar familie; Samar is een Palestijns-Nederlandse studente uit Nijmegen, verblijft nu in Ramalla.
- Michel Warschawski, Directeur van het Alternatieve Informatie Centrum (AIC).
- Jessica Montell, Directeur mensenrechtenorganisatie Betsalem.
- Gerard Horton, Defence for Children International.
- Bana Shoughry-Badarne, advocaat en lid van Public Committee Against Torture in Israël.
- Dov Khenin, Knesset-lid voor Hadash.
- Naomi Chazan, directeur van New Israël Fund; tot 2003 Knesset-lid voor Meretz.
- Haim Divon, de nieuwe ambassadeur van Israël in Nederland.
- Ilana Mittelman, de assistente van Haim Divon.
- Einat Wilf, Knesset-lid voor Ha'atzmaut / Independence Party.
- Rotem Nor, reisleider Jerusalem Reality Tours.
- Boris Grossman, loco-burgemeester Ma'ale Adumim.

